

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben hához hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 kedd utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, december 19.

Karácsonyi vásár.

(K. Ó) Rendkívül érdekelnek azok a cikkek, melyek ilyenkor karácsony előtt a karácsonyi bevásárlásokról szoktak a lapokban megjelenni. Érdekelnek azért, mert még azok a lapok is, melyek máskor ügyet sem vetnek a magyar ipar sorsára, ilyenkor a magyar ipar leglelkesebb szószólóivá szegődnek.

Helyesen van ez így. Minden tényezőnek kötelessége részt venni abban a mozgalomban, mely a magyar ipar megteremtését célozza és a még a sokak által egyedüli gyógyszernek tartott önálló vámterülettel nem rendelkezünk, az iparfejlesztés és iparpártolás minden tényezőjét mozgósítanunk kell, mert meggyőződésünk, hogy a közös vámterületen belül is meg lehet oldani a magyar ipar kérdését, csak jól csináljuk a dolgot.

A magyar ipar nem tud fellendülni, mert senki sem veszi komolyan a magyar ipar sorsát.

Nem veszi komolyan az állam. Mert különben már régen rendezte volna az iparfejlesztés leghatásosabb eszközét, a közszállítások ügyét és az állami támogatás rendszerét oly alakban módosította volna, mely nem egyesek, hanem a közérdeknek lenne hasznára.

Nem veszi komolyan a magyar ipar ügyét a gyáros és vállalkozó. Ezek rendszerint az állami szubvenczió kedvéért

alapítanak gyárat és enélkül bele se menének menni gyáralapításba. Az ügyesség, a vállalkozói szellem nálunk még alig jó számításba.

Nem veszi komolyan a magyar ipar ügyét a magyar tőke. Mert ilyen is van. Pénzüntézetünkben 1902-ben hat milliárd korona volt elhelyezve. Mennyit lehetne ebből az ipar érdekében mozgósítani. De hát nálunk a tőke industrializálódása éppen csak hogy megkezdődött. Legelőkelőbb hat pénzüntézetünk harminczhárom ipari vállalatot támogat 81,800.000 koronával. Ezzel szemben a hat legerősebb pénzüntézet kilenczvenegy ipari vállalatot támogat 450 millió koronával. Ipart pedig csak a tőke bevonásával lehet megteremteni. De hát a magyar tőkében hiányzik a bátorság. Inkább beéri az alacsony, de viszonylagosan biztos nyereséggel mintsem hogy kockázatos, de nagy nyereséggel kecsegtető ipari vállalat almentálásába bele bocsájtkozzék. A magyar tőke, sajnos, még nem tudja, mi a magyar tőke ipari hivatása.

De nem veszi komolyan a magyar ipar ügyét a fogyasztó közönség sem. Így karácsony táján legalább százmillió koronát lehetne a magyar iparnak juttatni. Már tudniillik, ha mindenki magyar iparczikket adna és fogadna el karácsonyi ajándéknak.

De hát ez nincs így. Mi az iparpártolást csak szóból ismerjük. Egyes lelkes hazafiak és városok példája nem vonz bennünket. Az iparpártoló szövetségek

munkája nekünk nem imponál. Ausztriában másképp cselekednek. Egy osztrák kereskedő a magyar árut ezzel a megjegyzéssel küldte vissza: Kossuth-kutyától nem vásárolunk. Csehországban Husz szobra előtt megesküsznek az asszonyok és gyermekek, hogy magyar iparczikket sohasem fognak vásárolni. És ha nincs is szükség ilyen erőszakos hangulatkeltésre, mindenesetre szükséges az, hogy a magyar fogyasztóban meg legyen az az öntudatos önérték, hogy háza kapujánál állítsa fel a vámsorompót. Az angol, francia és német ipar ezen az úton lett azzá, ami ma.

Mindenesetre figyelemmel kell lennünk a fogyasztó vásárlóképességére. Ezt fokoznunk kell, nehogy rá utaljuk a külföldi selejtes, de olcsóbb iparczikk vásárlására. A vásárlóképesség fokozása a céltudatos nemzeti gazdasági politika teendője. Ekkor azután teljes joggal léphetünk a fogyasztó elé és mondhatjuk: Uram, vásároljon magyar iparczikket!

A szövetkezett ellenzék népgyűlései.

A szövetkezett ellenzék a vasárnapi pihenőt ismét arra használta fel, hogy magát a népet felvilágosítsa a kormány alkotmánytipró csinyjeiről s azt ellenállásra s tiltakozásra hívja fel.

Ezuttal Szabadkán, Gödöllőn a király falujában, Baján, Keszthelyen, Mező-Turon, Mező-Kövesden stb volt tiltakozó gyűlés. Mindenütt

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Beszélgetés Vay Péter gróffal.

A szombat esti előadás után kaptuk dr Szemrecsányi Pál püspök meghívását egy szűkebb körű ebédre, amelyen jelen lesz városunk ünnepelelt vendége, Vay Péter gróf pápai prelátnak is.

A kedves és fölötte megtisztelő meghívás természetesen a legkellemesebben hangzott valamennyiünk előtt. Vay gróftól az előadói emelvényről hallgatni nagy élvezet volt; menyívvel nagyobb élvezet lesz vele társalogni, eszmét cserélni ama távoli vidékek viszonyairól, amelyekről legtöbbet — rég elrongyolott mesékönnyveinkből tudunk!

Az élvezetet csak fokozta az, hogy igazi magyar úr és főpap vendége volt a társaság, a ki szellemes, lebilincselően kedves modorával irányt szabott a társalgásnak s ezt mindig élvezetessé és változatossá tudta tenni. Feszteletlenül kedélyes társalgás közben egy élő könyvtár tárult fel Vay gróf szavaiból.

— Az esti előadásból kifelejtettem valamit, kezdte a gróf. De elég erősek az urak idegei, hogy ebéd előtt egy kínai császári menüt beszédjenek?

— Oh kérem, katonák voltunk mi...
 — És klerikusok!

— Nos akkor elárulhatom, hogy a kínai császárné által történt fogadtatásom alkalmával ebédet, még pedig díszebédet is kaptam, a melynek következő kiválóbb fogásai voltak:

Czápa-úszóhólyag leves.
 Fecske fészek kocsonya.

Tojás. Erre nézve külön ki kell emelni, hogy a mint mi a borrhól, úgy gondolkozik a kínai a tojásról: minél régebb annál jobb. Ki kell fornia, azaz bezápnia. Hogy ezen a procedurán annál alaposabban keresztülessék, a tojást elássák a földbe s csak évek múlva veszik elő, inyecszégnak. Nem is gentleman, aki legalább öt éves tojást nem eszik; a legnagyobb megtiszteltetésben én részesültem: 50 éves tojást adtak elém s majdnem megharagudtak,

hogy nem estem neki mohón a csemegének. Alig sikerült a tojás evést kipakliznom.

Befejezte az ebédet pompás kutyahus kottelt és rántott szöcske. A kékrühás mandarinok nem győztek engem lesajnálni, hogy olyan gyenge az étvágyam. «Bizonyosan csak friss tojásra telik neki szegénynek, azért olyan sovány», jegyezte meg egyik a legőszintébb részvét hangján.

— S mivel eszik ezeket a fura ételeket?

— Pálcikákkal; bár itt-ott már hódít a kés, villa, sőt ezek Japánban egyre nagyobb tért foglalnak el.

— Persze, Japán mindent átvesz a modern civilizációval. Miért nem veszi át a kereszténységet is épp olyan mohón?

— Ennek igen természetes oka az ifjuság, jegyezte meg a gróf igen találóan. Olyan a japán nép jelenleg, mint az érettségi után a diák. Akkor a legzöldebb, mikor hivatalosan konstatálják róla, hogy «érett.» Japán is most teszi le az érettségi vizsgát s el van ragadtatva önmagától. Nem gondol semmivel mással, csak

Csak új évig!

1 pár	női	finom	lissé	vagy	boxbőr	czugos	czipő	frt.	3.50
1 »	»	»	»	»	»	fűzős	»	»	3.80
1 »	férfi	»	»	»	»	czugos	»	»	3.75
1 »	»	»	»	»	»	bergsteiger	»	»	4.—

Szenzáció!

ezenkívül mindenféle b o r és p o s z t ó - z i p ó k, nők, férfiak és gyermekek részére, valamint c s i z m á k hasonló olcsó árban

Tartós! csakis **Leitner Lázár** üzletében kaphatók. **Olcsó!**

szép sikerrel folyt le az ellenzék javára. A szövetség ellenzék mindenhol küldött képviselőket, kiket mindenütt nagy lelkesedéssel ünnepeltek.

Kiemelkedik a szabadkai népgyűlés, melyen gróf Apponyi Albert jelent meg és mondott hatalmas beszédet. Óriási lelkesedést keltett beszédének az a része, melyben nyilatkozott a miniszterelnöknek a képviselőház felosztására vonatkozó tervéről. Nem hisz abban — úgy mond, — hogy a törvény ellenére történt felosztást a mi alkotmányos királyunk valaha elrendelné. Kijelentette azután, amit már hangzott, hogy ha mégis felosztatnák a Házat s az új országgyűlésen a lex Dániel alapján hoznának határozatot, ha e határozatot a főrendiház is elfogadná és szentesitené a tanácsosai által félrevezetett király is, törvénynek azt el nem ismerné s annak nem engedelmessékednék.

Gyűlés után lakoma volt, melyen ötszázán vettek részt Apponyi pohárköszöntőjében végtelen komolynak minősítette a mostani idöket.

Apponyinak elutazásakor a vonat lépcsőjéről is beszélni kellett a néphez, mert ez nem tudott betelni a gróf lángoló szavaival.

A politikai válság.

Kimagasló fontossága van annak a ténynek, hogy az ellenzék ma reggel hivatalosan kimondta és este a határozatot meg is fogja pecsételni, hogy a választásokra is szolidáris marad, hogy az összes kerületeiben jelölteket állít és hogy a jelöltek mindenütt a szövetség ellenzék jelöltjeiként fognak szerepelni.

Minden kerületben oly jelöltet fognak állítani, aki egyéniségével és elveivel legközelebb áll a kerület ellenzékének zöméhez és a többi kerületbeli kisebbségek egyszerűen csatlakoznak a zömhöz.

A határozat dacára azonban tisztában vannak azzal, hogy Tiszának a felosztási királyi kéziratot nem szabad még használnia és majdnem általános az a nézet, hogy a király a mostani válság során még nem mondotta ki az utolsó szót.

A legvérmesebb hazafiak úgy okoskodnak hogy a 28-iki újabb ülés azt jelenti, hogy a király még a hét folyamán fogad másokat is — nem csak Tiszát — és hogy ujév előtt már más mederben fog az ország politikája folyni.

Azt vélik tudni, hogy Bécsben a magyar hazafias iránynak is akadt egy hatalmas védője, aki kifogja eszközölni a józan hazafias politikások meghallgatását.

A kevésbé vérmesek csak január elejére várják a királyi kihallgatásokat, de abban egyetértenek, kormánypárt és ellenzék, hogy minden olyan politikai meghallgatása, aki a kormánynak nem tagja, Tisza bukását jelentené. Ezért fordul az általános figyelem és érdeklődés Bécs felé.

Az ellenzék értekezlete.

Budapest, decz. 19.

Az ellenzék reggel fél kilencz órákor majdnem teljes számban együtt volt az »Uj párt« helyiségeiben és Kossuth Ferencz elnöke alatt tanácskozott a helyzetről.

A hivatalos tárgy az a reggel korpoltált hír volt, hogy tegnap három ellenzéki képviselő járt báró Feilitzsch Arthurnál és egyezséget ajánlott neki, hogy a házfelosztást el lehessen kerülni.

Az értekezők kijelenti, hogy ezt a hirt nem tartja igaznak és ha netán mégis igaz volna, megtagadja a szolidaritást az illető képviselőkkel, akik legfeljebb saját nevükben beszélhetnek, de nincsen semmiféle megbízásuk, hogy az ellenzék nevében járjanak és keljenek, kimondták újból hogy az ellenzék szolidáris a választásokra is, hogy minden kerületben jelöltet állítsanak és hogy a jelöltek mint a szövetség ellenzék jelöltjei fognak szerepelni. Ma este 7 órákor ismét értekező lesz és este megkezdik az előkészületeket a választásokra.

Ezek megbeszélése után elvonultak a Házba.

A képviselőház elnapolása.

A mai napot mindenki izgalmasnak remélte, várta. De az nem következett be. Az

ellenzék, mint rendesen, ma is az Angol-királynő szállóban gyülekezett és testületileg vonult fel a képviselőházba.

Már 9 órákor zsongott a tanácssterem a minden izgalomra elkészült ellenzékiek tömegétől. Hiresztelték, hogy Andrássy Gyula gróf, Apponyi Albert gróf és Kossuth Ferencz napirend előtt szólalnak fel. Pozsgay Miklós mihielyt bevonult a tanácssterembe azonnal az elnöki emelvényre ment és azt megszállta. Egyedül volt, de elszántan kitartott egészen negyed tizenegyig.

Ekkor Feilitzsch magas szikár alakja tünt fel az elnöki emelvényen, mire Pozsgay az emelvényről lement. A jegyzők elfoglalták helyeiket. A kormánypárt bevonult.

Jelen van az egész kormány.

Feilitzsch Arthur elnök megnyitja az ülést, hitelesíti a múlt ülés jegyzőkönyvét. A miniszterelnök óhajt előterjesztést tenni.

Tisza István gróf miniszterelnök: T. Ház jelentem, hogy legfelsőbb királyi kézirat érkezett. (Folytonos zaj a bal- és szélsőbaloldalon.) Átadja egy terembiztosnak, aki fölviszi s az elnöknek átadja.

Feilitzsch elnök: Átvette, felbontja és átadja Daróczy jegyzőnek, aki a királyi kéziratot felolvassa.

— Halljuk! Halljuk! jobbról.

— Hangosabban olvassa! (balról.)

A királyi kéziratban a király a Házat elnapolja december hó 28-áig.

Elnök: A legfelsőbb királyi kéziratot a Ház tudomásul veszi, ezután hitelesítették a jegyzőkönyvet.

Elnök: az ülést berekeszti.

Jobboldalon éljeneztek.

A baloldalon: »Éljen az alkotmány« felkiáltások!

Az ülés vége féltizenegykor.

A folyosón.

Harsány kacagással tódultak ki az ellenzéki képviselők a folyosóra.

— Hogy mire volt jó ez az ülés — kérdezték — azt igazán szeretnénk tudni. Ha Tiszának a zsebében volt minden eshetőségre a királyi kézirat, akkor szombaton már felolvashatta volna. Aztán hiresztelte nagyban,

a sikerrel. A belső meghiggadás majd csak később fog elkövetkezni, de akkor annál igazabb lesz.

— De azért van Japánban keresztény ember sok állásban?

— Mondja, hogy minden állásban. Igaz ugyan hogy az országban a szabadkőműves gondolkodás uralkodik...

— Bocsanat egy közbeszólásért. Az ottani szabadkőművesek is olyan türelmetlenek, mint az európaiak?

— Szó sincs róla. Japán szabadkőművese amerikai eredetű s így nem politizál. A kereszténység szabadon fejlődik s katolikusok a legmagasabb állásokig mindenütt találhatók. Fejlődése Jézus japáni országának lassu, de biztos.

— Japán ebben is Kinához hasonlít.

— Egyebekben is. Japánban s egyáltalán a távol keleten a kínai nyelv és irodalom azt a szerepet viszi, amelyet nálunk a latin töltött be. Japán átvette a kínai jegyeket a tőszavak írására s a ragokat saját betűivel írja utána. Épp így Kína művészetét, tudományosságát, bölcsészetét is átvette Japán, tett hozzá valami kis japán pótlékot s az egészet ide adja nekünk, mint eredeti japán tudományt.

— Kórea csakugyan olyan fontos Japánra nézve, mint azt Méltóságod tegnap említette?

— Rendkívül fontos. Ez lesz a kelet-ázsiai kereskedelem gőczpontja s a forgalom

a kitünő fuzani kikötőn át fog lebonyolodni.

A portarturi kikötő mindig hadikikötő lesz fekvése miatt s így a forgalom Fuzan felé fog terelődni.

A kereszténység is, bár csak ötven éves, a fogékony kóreaiak közt rendkívül gyorsan terjed. Van már kóreai püspök is s alatta 75 pap, köztük több benszülött, terjeszti Jézus igéit.

— S mivel férköznek a kóreaiak szívéhez?

— Szeretettel, csak szeretettel. És ez a nép érzi is, hol kap szeretetet. Az angol bibliatársulat ügynökeihez betér a kínai és a kóreai, ha üzletet akar kötni. Mert ezek három évre szerződött ügynökök, akik jó fizetésért osztogatják a bibliát, mellékesen pedig az ingyen bibliához rásóznak az illetőre egy kis ópiumot, dohányt, pálinkát. Adhatja az ügynök olcsón, mert ő még fizetést is huz. Viszont a kínai is jó üzletet csinál. De az árvákat mi gondozzuk s ezek utján terjed el nem a zsebekbe, hanem a lelkekbe a katolicizmus. Én magam is egy fuzáni árvaház érdekében agitálók világszerte. Ha valahol felköltöttem az érdeklődést, az nekem elég. Majd jönnek az árvaházból kérések, azok legalább nem fognak velük ismeretlen szívekre találni.

— És a jogi élet? A jogi védelem hogyan áll?

— Kóreában és Kinában a külföldiek fölött konzuli bíraskodás van. Japánban azonban ren-

desen szervezett igazságszolgáltatást találunk képzett bírákkal és ügyvédekkel.

— Ügyvédekkel is?

— És ezt egy ügyvéd kérdezi?

— Igazsága van Méltóságodnak. Oly magasfokú műveltséget, mint Japáné, el sem lehet képzelni ügyvédek nélkül.

— Legalább az ügyvédek így vélekednek. E sorok íróját bevezette a gróf a vendégszobájába s megmutatta néhány emlékét. Egy remek mozaik-keresztet, amelyet egyik árvaházban készítettek. Az ausztráliai lapok hasábos cikkeit azon időkből, mikor ott ugyancsak Kórea érdekében 300 prédikációt és előadást tartott rövid pár hónap alatt. Valamennyi elragadtatással ír a magyar grófról, kinek arcképet is közölték.

Irodalmilag 5 nyelven dolgozik Vay gróf. Munkatársa a Kath. Szemlének, a Budapesti Szemlének, Deutscher Rundschau, Revue des deux mondes, The nineteenth century, a La Letturának. Külföldi lapok hasábos interjúkat közölnek róla s valamennyi kiemelt apostoli buzgalomát, nagy tudását.

Ilyen nagyarányú működés dicsőséget szerez a magyar névnek; modern fegyverzetben egy modern tudós hirdeti Krisztus igazságait — lehetetlen czélt nem érnie.

hogy megkísérli még egyszer az alakulást és az indemnitás megszerzését. Ma ugyancsak nem próbálta meg!

Természetesen választási hírekkel volt tele a folyosó. Hallatlan dolgokat beszéltek arról a manővrozásról, amelylyel a kormány közegei a vidéken már most dolgoznak. De a mostani hangulat már megadja a választásoknak a perspektíváját: soha az ország ennyire ellenzéki hangulattal nem volt átítatva, mint mostanában. Örömmel konstatálták, hogy az ellenzék mindenütt szervezkedik is. *Szegeden* tegnap teljesen ellenzéki tagokat választottak a törvényhatósági bizottságba. *Kassán* szintén huszonhárom bizottsági tag közül husz ellenzéki lett. Mind a két helyen újból foglalkoznak a kormánynak küldendő bizalmatlansági indítvánnyal, amit most aztán csakugyan elfogadnak.

Igaztolt és dühös hangon biztatták az ellenzéki oldalon, hogy ki az a három képviselő, aki tegnap báró *Feilitzsch* Arthurnál járt anélkül, hogy valaki megbírádott volna nekik és tapogatództak, hogy lehetne — elkerülni az új választásokat.

— Akárki volt ez a három, gazember volt! — mondja *Lengyel* Zoltán.

Fusth Gyula is reszket a haragtól:

— Nem igaz a dolog. Én legalább nem tudom, hogy valaki bejelentette volna a kilépését az ellenzéki pártokból vagy a szövetkezett elenzékből,

Kolportálnak a folyosón neveket, de bizonyosat nem akarnak mondani az emberek.

Sok ellenzéki képviselő lement a Ház pinczehelyiségeibe, ahol valóságos darabantkaszárnya van.

A megpofozott és nyugalomba küldött leányok nyugodtan pipálgattak az ágyaik szélén s békés pillantással nézték a képviselőket. Egyik-másik azonban valószínűleg elgondolta:

— Ma nekem, holnap nektek! Leszünk mi még tettekk-l tényezők.

Ez azonban nagy kérdés.

Este a szövetkezett ellenzék értekezletet tart a függetlenségi pártkörben Holnap pedig a képviselők szerte utaznak az országba — dolgozni a választásokra.

Szóll Bécében.

A képviselőház folyosóján egész határozottan beszélnek, hogy *Szóll* Kálmán ma reggel nyolcz órakor *Bécbe* érkezett és hogy a király még ma *kihallgatáson* fogadja.

A vízvezeteki telep villamos hajtása.

Már régebben felvetette az eszmét dr *Károly* Irén, Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának kiváló, értelmes tagja, hogy a város a vízvezeteki telep gépeit a mostani gőzüzem helyett villamos üzemre vigye át akként, hogy az erre szükséges villamos hajtóerőt a városi villamosmű szolgáltatassa.

Hollós József műszaki tanácsos és *Belányi* Imre a városi villamos telep igazgatója pártolták az eszmét, sőt ez utóbbi kijelentette, hogy évi 10000 korona üzemeltetést biztosít a városnak a terv keresztülvitele által, — míg ennek ellenében *Farkas* Kálmán műszaki tanácsos és *Köszeghy* József városi főmérnök határozottan ellene nyilatkoztak az üzemváltotatásnak, mert azt a vízműre károsnak, a városra pedig előnyösnek nem tartják.

Mindezen véleményekre most dr *Károly* Irén törvényhatósági tag terjedelmes memorandumot dolgozott ki, amelyet most sokszorosított a város s a villamos és vízvezeteki szakbizottságok együttes ülése elé terjesztették.

Az ülésen *Rimler* Károly polgármester elnökölt; jelen voltak: *Bordé* Ferencz, *Dus* László, *Köszeghy* József, *Belányi* Imre, *Száhländer* Károly, *Bozóky* Béla, *Guttman* József, *Gerő* Ármán, *Komlóssy* József, dr *Baróthy* Ákos, *Farkas* József, dr *Hoványi* Géza, *Moskovits*

Miksa (mérnök), dr *Károly* Irén, *Mezey* Mihály, *Lukács* Ödön és *Juricskay* Barna jegyző.

Rimler Károly elnök ismertette a kérdést. Dr *Károly* Irén memorandumuma csak egy nappal ezelőtt lett elkészítve s szétozva. Bejelenti továbbá, hogy a villamos telepen a kiscgépet újjal, még pedig nagyobbbal kell kicserélni.

Ezután a dr *Károly* Irén memorandumát vették tárgyalás alá.

Köszeghy József városi főmérnök a memorandummal szemben is fentartja eddigi álláspontját. *Hollós* József vetette fel az eszmét. Ezzel szemben *Farkas* műszaki tanácsos azt állítja, hogy a villamos üzem káros volna. Neki is az a véleménye, daczára, hogy *Károly* Irén 10 ezer korona előnyt helyez kilátásba a villamos üzem behozatalától.

Belányi Imre a gyakorlati kísérletek alapján felelősséget vállal, hogy a vízműnél a villamos üzem előnyös lesz, annak keresztülvitelét ajánlja. Adatait *Köszeghy* főmérnök nem tudta megcáfolni. A terv *Károly* Iréntől ered, azt véleményezésre ajánlja.

Dr *Károly* Irén azon csodálkozik, hogy eddig is vártak a kérdés elintézésével, holott minden nap veszteség a városra. Ezután részletesen foglalkozik a kérdéssel, s úgy a *Farkas* műszaki tanácsos, mint a városi főmérnök szakvéleményével s azokat számadatok és kísérleti eredmények alapján cáfolja; tételenként kimutatja, hogy minő előnyök várhatók az újításból a szénnél, a személyzetnél stb. s évi 15.000 koronára teszi a város hasznát. A vízszolgáltatás sem fog szenvedni. Esetleges üzemműzavar esetére a gőzgép szolgál a víztelepen. Feleliti továbbá, hogy a villamosmű érdekében sem lehet a város bizalmatlan az üzem iránt. Ajánlja, hogy az üzemváltotatást véleményezze a bizottság.

Köszeghy József tévesnek mondja *Károly* Irén adatainak egy részét. Számításaihoz az alapot *Hollós* Józseftől vette s nem a mai helyzetet, hanem a jövőt vette figyelembe. A vízmű ráakasztása a villamosműre, a mai gépek mellett kártokozó lesz. Esetleg a második gépet kell a vízműért járítani. Részletesen foglalkozik a *Károly* Irén adataival s a saját számadatainak helyessége mellett érvel. A villamos hajtásra 33521 korona költséget vesz fel, míg a gőzüzemre évi pár ezer korona előnyt mutat ki. Végül kéri, hogy ne véleményezzék a villamos berendezést.

Bozóky Béla már azért is szükségesnek véli az üzemváltotatást, mert a vízgyűjtő telepen már lejjebb nem mehetnek a szivattyuval, csak ha a gépeket lejjebb ejtik, ez pedig egy félévi munka és üzemszünet, ami azt jelenti, hogy addig nem lenne a városnak vize. Ha a villamos erőt bevezetik, emellett a gőzgépeket lejjebb ejthetik üzemműzavar nélkül.

Belányi Imre gépészmérnöki szempontból kifogásolja *Köszeghy* főmérnök adatait és következtetéseit. Kimutatja, hogy a villamos telepre egy 700 lóerejű gépet kell beszerezni s így ellátható lesz a villamos vasut, vízvezeték, vágóhid s a magánfogyasztók hosszú éve-kig. A *Károly* Irén javaslatának véleményezését kéri.

Száhländer Károly a *Bozóky* Béla által hangoztatott okokból pártolja *Károly* Irén javaslatát.

Köszeghy József kijelentette, hogy a vízgyűjtő galériákat nem lehet lejjebb eresztetni, mert már most is agyagtalajon fekszenek.

Mezey Mihály nincsen kellőleg felvilágosítva. Különösen azt kell a határozathozatal előtt tudni, hogy az üzem átalakítás mily költségbe kerülne.

Dr *Hoványi* Géza azt tudja, hogy egy kézben egy és ugyanazon kezelés jobb, mint kétfelé szakítva. Minden nap kár a városra. Példát kell szolgáltatnunk, nehogy elriaszszuk a közönséget azzal, hogy mi magunk sem használjuk a villanyt.

Végül a nagytöbbség kimondotta, hogy a vízvezeteki telepnek villamos erőre leendő berendezését véleményezi. Egyben köszönetet mondott dr *Károly* Irénnek fáradozásáért és ügybuzgalmáért.

Dr *Károly* Irén törvényhatósági bizottsági tag memorandumuma terjedelmes munka; 23 sűrű oldalon részletesen kimutatja, hogy miben tévednek *Farkas* Kálmán és a főmérnök s minő haszon háramlanék a reformból a városra. Az érdekes memorandum befejező része a következő:

Nyugodt lélekkel, az igazságtól áthatott tudattal, saját kísérleteire támaszkodva *Hollós* műszaki tanácsos és *Belányi* igazgató uraknak tapasztalatokon nyugvó állítását, hogy a vízműnek elektromos energiával való hajtása a városnak legalább 10.000 korona hasznot hozna magamévé teszem.

Mind a hárman különböző alapon ugyanazon eredményre jutunk.

Csak abban egyszitem ki a fent említett urak nézetét, hogy a vízmű céljának, szükségletének megfelelően a villamos üzem a vízmű telepen folytonos legyen.

Nincs tehát racionális ok, mely a várost tovább is visszatartsa ez életrevaló tervnek mihamarább való megvalósításától. Ha csak talán azok érvelése nem volna ilyen racionális ok, akik azt állítják, hogy az itt kimutatott 10.000 korona évenként nem sokat nyom egy nagy város életében. De azt hiszem a város céljai oly természetűek, akár kulturális, akár humanisztikus törekvéseiben, hogy azokban minden fillér maradandó nyomokat hagyhat.

És föltéve, de meg nem engedve, hogy a város ez összeget értékesíteni nem tudná, itt van még polgársága. Az a polgárság, mely párját ritkító patriotizmussal karolta fel a város termelte elektromos energiáját saját világitására, megérdemli, hogy a város e nyereség czimen a világitás jelenlegi egységárait mondjuk például egy fél fillérral lesszállítsa. Mert a kimutatott 10.000 korona biztosítja a város pénztárát az áram egységárainak lesszállítása folytán az esetleg bekövetkező bevétel csökkenéséért. És másrészt az áram egységárainak lesszállításával a város épen onnan nyerhet fogyasztókat, hol a fillér is pénz.

Ime ugy a városnak, mint a polgárságnak gazdasági érdeke egyaránt így kívánja, hogy a város vízművét saját telepén termelt elektromos energia hajtssa.

Nem is kétkedem azon, ismerve a felügyelő bizottság s törvényhatóságnak minden ily természetű kérdésben pártatlan gondolkodását, hogy ez az életre való terv bármi lassan emelkedett is eddig a felszínre, most már mihamar megvalósul.

A keletázsiai háboru.

A japán hajóraj.

London, decz. 19. A Daily Telegraph jelenté Csifuból 18-áról: A japán torpedónaszádok egy része utnak indult. Szingaporefelé. 15-én 25 hadihajót vontak össze *Laininál*. A japán szállítóközösök most ágyukkal vannak ellátva. A kereskedelmi hajók egy részét könnyű fegyverzetel látták el, hogy áttvehessék az ostromzár-szolgálatot.

A port-arturi helyőrség.

London, december 19. A Standard jelenté Tokióból tegnapról: Az ostromló hadsereg jelentéseiből kitűnik, hogy a helyőrség helyzete elkeseredett. Az ostromló munka az északeleti arczlél szemben annyira előrehaladt, hogy a japánok csak 12 méternyre vannak az orosz állásoktól.

Forradalmi mozgalmak.

Moszkva, december 19. Délélőtt a főutcán 3000 főnyi tömeg gyűlt össze, főképen egyetemi hallgatók és nőhallgatók, kik forradalmi dalokat kezdtek énekelni. A tömeget feloszlásra szolították fel, azonban a rendőrség figyelmeztetésének nem engedett, mire az néhány vaklövést süttött el. A tömeg tovább zajongott, a rendőrség kivont fegyverrel, a kozákok pedig korbáccsal vették széjjel. A tömeg

a mellékutczákban szoródott szét és ott tovább lármázott. A közönség hidegen és tartózkodóan viselkedett a tüntetőkkel szemben.

Orosz hajósok menekülése.

London, decz. 19. A Reuter-ügynökség jelenti Sanghaiból 18-áról: A Rasztoropni nevű orosz torpedóuzó kapitánya a legénységgel együtt a Nigrícia nevű angol gőzösnön Vladivosztocka menekült. A japánok a gőzös után kutatnak.

Szemtanu a 203 méteres domb körüli harcáról.

Csifu, decz. 19. Micsenov őrnagy, a ki a 203 méteres domb körül folyt küzdelemben résztvett, ideérkezett és jelenti, hogy ez a küzdelem volt eddig egész háborúban a leghevesebb és legvéresebb. A japánokat óriási veszteségek érték. Egész századok hullottak el, az ostromot újból kezdték, hogy a dombot elfoglalják. Végül a másik erősségek tüze kényszerítette őket a visszavonulásra. Majd mégis mászodszor és harmadszor is rohamra indultak. Elestett a zászlóvivő, majd utána más nyolcz japán, kik a zászlót átvették. A harmadik rohammal a japánok a közelben levő fadik szénraktárt felgyújtották. A szél a lángot és a füstöt az oroszok ellen vitte, kik kénytelenek voltak visszavonulni. Micsenov azt is jelenti, hogy Port-Arthurban minden csendes. A helyőrség tíz nap mulva várja a balti hajóhad megérkezését.

A japánok terve.

Sadrinczk, decz. 19. Az orosz távirati ügynökségnek jelentik Urgából: Vándorló lármáknak öltözött japánok rá akarják birni az ott lakó dsigitokat a Bajkál-vasut elpusztítására és a Bajkál-tavon lévő jégtörő felrobbantására. Hir szerint a dsigiták az oroszokkal folytatott kereskedelmük és Oroszországgal fenntartott jó viszonyuk miatt nem mennek bele a japánok terveibe.

UJDONSÁGOK.

Előfizetési felhívás.

Uj évfolyamát kezdi lapunk az ujesztendőben s ezzel életének második évtizedébe lép. Tizenegyedik évét kezdi lapunk küzdelmes pályatutásának.

Küzdelmes volt a pálya, mert nehéz ma a tisztességnek a sorsa. Nekünk pedig feladatunk volt s feladatunk ma is, hogy a tisztességes hírlapiródmal képviseljük s olyan lapot adjunk a keresztény magyar közönség kezébe, mely nem új gunyt az erkölcsből, a hazafiaságból, a vallásból. Sőt ellenkezőleg, mi ezekben látjuk a magyarság boldogulásának zálogát; ezeket ápoljuk gyöngéd gondossággal s kérlelhetlenül támadjuk mindazt, a mi velük ellenkezik. Az igazságért küzdünk!

A mellett igyekszünk minden tekintetben jól szerkesztett, pontosan értesült, eleven lapot adni közönségünknek. Az ősi erényekhez való ragaszkodás megfér a modern haladással.

Törekvéseink nemes pártfogásra találtak a közönségnél; nemcsak lapunk virágozik egy évtized óta, hanem ezalatt lapunk munkatársai köréből nyerte kezdeményezőit s lelkes erősségeit a kath. akció, mely egyre terjed. A keresztény magyar öntudat már nem szorul ébresztésre; felébredt és cselekszik.

Lapunk pártolása: ennek az öntudatnak fejlesztése.

Bizalommal fordulunk ezért a keresztény közönséghez, kivált a lelkeskedő papsághoz tanárokhoz, tanítókhöz, tisztviselőkhöz, polgárokhoz, kérve őket, terjeszszék lapunkat még na-

gyobb körben. Eddigi előfizetőink támogatását jövőre is kérve, biztos reménnyel lépjük át az új évtized küszöbét.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre — — — — 16 kor.
Negyedévre — — — — 4 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre — — — — 20 kor.
Negyedévre — — — — 5 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre — — — — 24 kor.
Negyedévre — — — — 6 »

A »TISZÁNTÚL«
szerkesztősége és kiadóhivatala.

TÁJÉKOZTATÓ.

Jan. 22. Kath. Szabad Liceum matinéja.
Febr. 12. Kath. Szabad Liceum matinéja.
Febr. 25. Kath. Szabad Liceum estélye: dr. Károly Irén Előadása.
Márcz. 16. Kath. Szabad Liceum böjti estélye.
Apr. 6. Kath. Szabad Liceum böjti estélye.
Apr. 29. Kath. Szabad Liceum zárünnepélye (estély.)

* **Személyi hírek.** Szávay Gyula a debreczeni kereskedelmi és iparkamara titkára tegnap Nagyváradon időzött s a kereskedelmi miniszter megbízottjaként résztvett a helybeli felső kereskedelmi iskola pótló s javító érettségi vizsgálatán. — Mártonffy Márton ipariskolai főigazgató Nagyváradon időzik. — Dr. Schach Béla a kereskedelmi iskolák főigazgatója Nagyváradra érkezett a kereskedelmi iskola meglátogatása végett.

* **Vay Péter gróf Nagyváradon.** Szombat esti nagyhatású előadása után Vay Péter gróf vasárnap a Szent László templomban tartott predikációt, bevonva beszédébe a japánokat. A rendkívül megkapó beszéd a templomot zsufolásig megtöltött közönségére nagy hatást gyakorolt. D. e. látogatásokat tett a gróf; délben dr. Szemrecsányi Pál püspök szűkebb körű ebédet adott kiváló vendége tisztelőre, melyen még hivatalosak voltak: Palotay László, Fetser Antal, dr. Vucskics Gyula, Petry Gyula, Böszörményi Géza, dr. Szemethy Géza, Mayer Antal, dr. Krüger Aladár, Brém Lőrincz, dr. Imrik Gusztáv. Az ebéd alatt és utána is meghitt körben sokat beszélt a gróf eddigi tapasztalatairól. D. u. ismét látogatásokat tett s a fél 5 órai gyorsvonattal Budapestre utazott.

* **Botrány az állomás előcsarnokában.** A vasuti állomáson tegnap délután meglehetősen nagy személy forgalom volt. 1/2 3 órájt érkezett az állomásra Kiss Mihály cs. és kir. 1-ső sz. huszárezred törzsbeli közhuszár, tiszt szolga anyjával és Medgyesi Lajos keresztiesi illetőségű czimborájával. Mezőkeresztesre akartak utazni és ugylátszik, nagyon sietős lehetett az utjuk, mert Kiss Mihály a pénztár ablaka előtt nagyszámban álló és várakozó intelligens közönséget félre taszigálta, hogy mindenkinél előbb ő kapjon jegyet. A neveletlen közkatonát tisztességes magaviseletre intette Farkas József szolgálatot teljesítő rendőr. A huszár a legotrombább káromkodásokkal válaszolt és Medgyesi nevű pajtásával megtámadta a rendőrt. A meglehetősen nagy botrányt okozott huszár és társa semmiképen nem akarván felhagyni a dulakodással és ordítózással, s így a rendőrség emberei megkötözve kénytelenek vol-

tak őket beszállítani a rendőrségre, ahol lezártattak.

* **Szomoru karácsony.** A családok ünnepe közeleg s a gyermek és szülők arcza egyformán ragyog arra a gondolatra, hogy együtt egy örömben töltik ezt a szent napot. Csütörtöktől kezdve csupa mosolygó arczu, örömtől ragyogó szemű gyermekekkel lesznek tele a vonatok s az állomás épületek boldog szülőkkel. Csupa fény ez a nagy ünnep s hogy éjszaka se legyen ezernyi gyertya áraszt fényt a karácsonyfáról, a templomok oltáráról fényt vetve a sötétbe. Ennél a fénynél meg kell látnunk azokat, kiket nem a karácsonyfát hozó szelid Jézuska, hanem az élet és halál hatalmas Ura látogatott meg s nem is karácsonyfát, de a betegség súlyos keresztjét hozta nekik. Ott fekszenek lázas ajkakkal, forró, lüktető agygyal a Kórház párnáin távol szüleiktől vagy gyermekeiktől kétszeresen érezve betegségük keresztjét a családok szent öröm napján a közelgő karácsony hangulatában. Gyujtsunk gyertyát az ő keresztjük köré szeretetünkéből a tőlünk telhető adományainkkal hozunk egy karácsonyt az ő kálvária utjukra. Istennek ad, ki a szenvedő betegeknek készít örömet. Minden e célra szolgáló adományt, az igazi keresztény ember szeretet e jeleit szívesen elfogad a *Biharmegyei Közkórház* igazgatósága vagy a kórház lelkésze a szemináriumban.

* **A tanker főigazgató megbízatása.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter megbízta Nátalafalussy Kornél kir. tanácsost a nagyváradai tankerület királyi főigazgatóját a kerületbe eső békési ev. ref. s a békéscsabai ág. hv. ev. Rudolf főgimnáziumban az állam felügyeleti jogának gyakorlásával az 1904—1905-iki tanévben.

* **A biharmegyei jegyzők fizetése.** Biharvármegye törvényhatósági bizottsága rendkívüli közgyűlésen megállapította az új jegyzői javadalmazásokat, a melyek sokkal előnyösebbek az eddigiekénél. A fizetésrendezési tervezetet jóváhagyás végett felterjesztették a belügyminiszterhez. Mint értesülünk a közgyűlési határozatot a belügyminiszter jóváhagyta és legközelebb már le is érkezik az alispáni hivatalhoz. Az új jegyzői fizetések január hó elsején lépnek életbe.

* **Választmányi ülés a régészeti egyletben.** A Biharvármegyei és Nagyváradai Régészeti és Történelmi Egylet választmánya ma kedden, 20 án délután négy órakor a vármegyei ház kistermében ülést tart.

* **Gazdálkodás a más éléstárában.** Pakala Tamás gör. kel. esperes Beóthy Ödön-utca 261 sz. a lakása udvarára a nyitva hagyott kapun keresztül az elmúlt éjszaka ismeretlen tettesek behatoltak és a kamarából két sonkát, 8 kilo kolbászt, 3 kilo szalonnát, 2 borsajtót, 1 fazék libaszirt, 8 kilo tarhonyát és 1/2 véka diót elemeltek. Nyomozás folyamatban.

* **Jelinek Ferencz balesete.** Súlyosabb baleset érte tegnap városunk egyik derék közbecsülésben álló polgárát id. Jelinek Ferencz műkertész. Egy kocsi elütötte s most sérülten fekszik lakásán. Jelineket Teleky-utca 426 sz. a lakása előtt, amint egy szekéren ülő ismerősével beszélgetett, tegnap reggel, Bencsik Sándor Sályi-erdész örületes sebességgel hajtott kocsijával elütötte és elgázolta. A súlyosan sérült Jelineket lakásán ápolják, Bencsik és vigyázatlan kocsisa ellen büntügyi eljárást tett folyamatba a rendőrség. Az érdemes polgár iránt nagy a részvét.

* **Karácsonyi pásztorjáték Endrődön.** Közeledik az Ur Jézus, világmegváltója születésének emlékűnepe. Az iskolákban árvahá-

zakban, nevelőintézetekben az örömműnnepe alkal-
mából pásztorjátékokat rendeznek. Az endrődi
róm, kath. tanuló ifjuság ünnepe másodnapján
rendez karácsonyi ünnepélyt a Korona ven-
déglo nagytermében. Szinre kerül *Jézus szü-
letése* alkalmi darab, előképekkel, Bartha István
után. Az előadást belépti díjjal tartják s a tiszta
jövendelmét szegény iskolás növendékeknek
tankönyvekkel való segélyezésére fordítják.

* **Bélfenyér község öröme.** Azon nagy-
lelkű áldozatkészséggel párosult nemes főpász-
tori törekvésnek, melylyel megyés püspökünk
fenkölt lelke a kegyurasága alá tartozó nem-
zetiségek közé ékelt egészen magyar és kath.
Bélfenyér község vallásos és magyaros érzületét
emelni törekszik, egyik maradandó tanúsága
volt azon lélekemelő egyházi ünnepség, mely-
lyel a község plebániái templomában a hivek
óriási részvéte mellett Országh Sándor orgona-
építő által a legújabb rendszerben készült
csinos új orgonája a templom főoltára fölé
emelt remek Immaculata-szobor és egy pár
díszes új lógó — mind a magas kegyuraság
adomány — áldatott meg. Ezzel s az ugyan-
ekkor megáldott Rózsafüzér társulati hófehér
zászlóval és három izléses lógóval a csinos
templom belső restaurációja befejezést nyert. Ha
még ezek során felemlítjük, hogy ebben a
községben egykori nagynevű plebánosa *Bunyitay*
Vincze apátkanonok által modern izlésben
emelt zárda sz. Vincze leányai által állandóan
hintegeti a legnagyobb kultúra magvait, a
fogékony gyermeki szivekbe, a jó példa, irga-
lom és tevékeny hit tiszta világosságát a hivek
lelkeibe s ha még azt is hozzácsatoljuk, hogy
a párhét előtt megnyitott községi fogyasztási
szövetkezet tágas, jól felszerelt bolthelyiségével
a nép anyagi jólétét emelni hathatósan törek-
szik, — úgy felette szerencsésnek kell kijelen-
tenünk e különben szegénysorsu községet,
mivelhogy ideiglenes és örök üdvé ideális
szolgáltatásban ilyen jótévket és ilyen jótékony
intézményeket vallhat magáénak.

* **Megbizhatatlan ócskások.** Özv. *Ko-
mornik* Eduárdné szakácsnő három héttel eze-
lőtt átadott egy bársony bluzt, egy alját és egy
kék bluzt *Molnár* Agnes ócskaárusnőnek el-
adás végett. Azóta se látta se az árusnőt sem
ruháját. Tegnap azután panaszt emelt *Molnár*
Agnes ellen. Hasonló természetű panaszt tett
Imre István helynéküli mészáros segéd is, ki
az iparos szállóban vasárnap reggel egy öltözet
fekete ruháját átadta *Kovács* Mihály faczér ko-
vácssegédnek, hogy értekerítse. *Kovács* Mihály
ugy látszik szerencsésen túl adott a ruhán,
azonban a vásár eredményét már nem akarta
közölni *Imre* Istvánnal. Mindkét hűtlen árus el-
len folyamatba tette a rendőrség az eljárást.

* **A közeledő Karácsony** alkalmára a
legegészségesebb csemege gyermekeknek épen
ugy, mint a felnőtteknek a jó alma, minden
kamarának egyik elsőrendű kelléke. A Szilágy-
ság elősmert hírnévek örvend a legkitünőbb
almafajokról. Vízvezeték-utca 19. szám alatt
métermázsa és kilószámra szerezhető be kézzel
szedett, gondosan csomagolt batul és nemes
sóvári szilágysági alma a termelőtől.

* **Ritka kedvező alkalom** kínálkozik
most tisztelt olvasóinknak, kézműáru szükség-
leteit beszerezni. A közkedveltségnek örvendő
s általános szolidaritásról s jó és finom áru-
ról elismert *Wallerstein Fülöp és fiai* cég,
más vállalat miatt hatóságilag engedélyezett
végeladást csinál s az egész raktár készletét,
gyári áron alól kiárusítja. Saját érdekében fel-
hívjuk ez uton is t. olvasóink figyelmét erre a
ritka kedvező alkalomra.

* **Különczök** lehetnek azok, akik elke-
rülnek *Berger Sándor* illatszertárát, ahol igazán

izléses tárgyakat lehet választani karácsonyi és
alkalmi ajándéknak. — Bémertér Színház sarok.

Valódi

Amerikai Boxbőr

Férfi cipők párja 6 f. 50 k.
Ugyanez Chewreausz bő-
ből 7 forintért

— egyedül —

REICHARD áruháza
czégnél Fő-utcán kapható.

Ugyanott megérkeztek a
LEGUJABB DIVATU NYAKKENDŐK
melyek e hó végéig rendkívül
olcsón árusíthatnak.

Téli ALSÓK, KEZTYŰK,
SAPKÁK, posztó
CSIZMÁK
mélyen leszállított árban.

REICHARD-áruháza
Fő-utca.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Kedd: Tetemrehívás új színmű.
Szerda: Ugyanez.
Csütörtök: A Kis kofa.
Péntek: A baba.
Sombat: d. u. Ördög mátkája.

Orfeusz a pöcolban. Nincs operett-
rendezőnk *Pintér* eltávovása óta. Ezt a meg-
győződésünket megerősíti főleg minden látvá-
nyos operett-előadás.

A látványosságok majdnem semmivé zsu-
gorodnak össze, a finom árnyalatok pedig,
molyekkel *Pintér* oly pompásan tudott szí-
nezni és élénkíteni, ismeretlen fogalmakká
váltak. Marad a sablon, a hatás is csak
sablonos.

Pedig erő volna a jó hatásokhoz. *Békefi*
és *Rédei* egyaránt pompásan hangjuknál voltak;
az utóbbi különösen meglepően szépen éne-
kelt. Játékában *Tihanyi* közvetlen, természetes
és eredeti komikuma vezetett; ő még a töb-
bieknél meglehetősen esetlen helyiérdekű vicz-
eket is kedvesen tudta előadni. *Garzó* Adél
és *Wlassák* Vilma éneke, *Agnelly* és *Hidy*
szép megjelenése, jól betanított ének és
zenekar — szóval minden megvolt a sikerhez,
csak a művészkéz hiányzott, mely az értékes
részeket ötletes rendezéssel egységes és eleven
képpé tudta volna tömöríteni. — r.

Tetemre hívás. *Kazaliczky* Antal gyö-
nyörű darabja, mely multkor *Baracsi* Rózi
távovása folytán elmaradt, kerül ma színre a
Szigligeti-színházban. A főszerepeket: *Szerémy*
Gizella, *E. Kovács* *Mariska*, *Berlányi* *Vanda*,
Somogyi *Károly*, *Tóth* *Elek* játsszák.

Vendégek a színházban. E héten két
érdekes estélye lesz a Szigligeti-színházban,
ugyanis a csütörtökön és pénteken színre ke-
rülő «Kis kofa» és «Baba» előadásán felfognak
lépni: *Guttman* *Blanka*, *Kun* *Ferike* kisleány-
kák és *Kovács* *Tivadar* balletmester. *Kovács*

balletmester gyönyörű táncokat tanított be
növendékeivel azon czélből, hogy azt a nagy
nyilvánosság előtt ellejtsék. Mindkét előadás
részben jótékonyczélú lessz, első este a *Sztar-
veczky* alapítványi gyermek-kórház, második
este az izraelita nőegylet pénztára javára. Mind-
két előadás bérletben, rendes helyárak mellett
megy.

Vén leányok. A budapesti nemzeti szin-
ház műsordarabja foglalkoztatja, most erősen a
színház vigjáték ensembleját, míg az operett
személyzet már el is készült a «Fecskefészek»
című új operettére. Utóbbi darab premierjét
még az új ruhák hátráltatják, a melynek elké-
szítésén már napok óta erősen dolgoznak, a
színházi szabóműhelyben.

EGYESÜLETEK.

A régészeti egylet ülése. A Bihar-
megyei és Nagyvárad Regészeti és Törté-
nelmi Egylet választmánya f. hó 20-án, kedden
d. u. 4 órakor a vármegyeház kistermében
ülést tart, melyre ezuton is felhívja a választ-
mányi tagok figyelmét a titkárság.

**A biharmegyei nőegylet választ-
mányi ülése.** A »Biharmegyei és Nagyvárad
Nőegylet« választmányi tagjait és védhölgyeit
van szerencsém a f. évi december hó 21-ik
napján d. u. 4 órakor lakásomon tartandó vá-
lasztmányi ülésre meghívni. Nagyvárad, 1904 évi
december hó 19 napján. özv. b. *Gerliczy* *Fé-
lix*né elnök.

Igazságszolgáltatás.

Az élesdi zendülők bünpöre. A több
mint egy hét óta tartó lőtárgyalás az élesdi
zendülők bűnügyében a befejezéshez közeledik.
Tegnap délelőtt befejezték a bizonyítási el-
járást s délután a perbeszédre került a sor.
Vámosy *Mihály*, királyi alügyész, három óra
hosszáig beszélt. Mindenekelőtt *Silberstein* *De-
zson* és társainak aknamunkáját ecsetelte s
s rámutatott az izgatók munkájának káros és
szomorú következéseire. Azután pedig egyen-
ként mutatta ki a vádlottak ténykedését s rá-
mutatott arra is, hogy *Silberstein*, *Papp* *Flóra*,
Guzó *Demeter* és *Mihálka* *József* a bujtogatók
szerepét vitték az egész dologban, a többit
pedig azért vádolta, mert részt vettek abban
csoportban, amely a hatóságot intézkedéseiben
megakadályozta és a fegyveres erő tagjait, a
huszárokat és a csendőroket tetteleg bántal-
mazta. Csupán huszonöt embert vádolt, har-
minczczal szemben elejtette a vádat. A védő-
beszédre és az ítélelhozatalra ma kerül
a sor.

TÁVIRATOK.

A szövetkezett ellenzék érte- kezlete.

Budapest, decz. 19. (Saját tud. táv.)
A szövetkezett ellenzék ma esti gyűlésén,
melyen teljes számban vettek részt az
ellenzék tagjai, *Kossuth* *Ferencz* kijelen-
tette a vezérbizottság nevében, hogy bár
nem hihető, hogy a király, ki esküt tett
az alkotmányra, ex-lexben a házat fel-
oszlassa, de ha ez mégis megtörténne,
a feloszlást, mint törvénytelen, tuda-
másul nem veszik.

A törvényhatóságokhoz köriratban
fordulnak, hogy tiltakozzanak a Ház
törvénytelen módon való feloszlátása

ellen. Az új választások kiírásának megakadályozását illetően nem vetik magukat latba, hogy a nemzetnek mód adassék az ítélkezésre.

A szövetkezett ellenzék a nemzethez manifesztumot intéz; melyben ismerteti a kormány november 18-iki parlamenti csinyjét, utalnak benne arra, hogy Tisza elnapolta kétszer az országgyűlést, holott a képviselőkre sok fontos teendő vár. Tudtára adják továbbá a nemzetnek, hogy a kormány feloszlatni készül a Házat az újévben, habár ex-lexben is, ami törvénytelen és esküszegés a király részéről.

Kinyilatkoztatják, hogy a kormánynak nem egyszerű hárszabály módosítás a terve, hanem megtörni, minden harcra, mely az önállóságért, függetlenségért folya, képtelenné tenni a nemzetet, hogy nagyhatalmi kérdésekben csupán annyi beleszólási joguk legyen, mint Ausztria tartományainak.

A szövetkezett ellenzék ezentúl is egyöntetűen fog harcolni a nemzet jogaiért, az alkotmányi. Kifejezik ebbeli óhajukat a manifesztumban, hogy a választókerületekben az ellenzéki pártok szövetkezzenek. Karöltve készüljenek az új választásokra. Minden kerületben lépjen fel ellenzéki, de csak egy, legyen az bármily párthoz tartozó. A központ támogatni fogja.

Téves hírek Széll újabb szerepléséről.

Budapest, decz. 19. (Saját tud. táv.)

Egy mai estilap írja, hogy Széll Ignác belügyi államtitkár Rátótra utazott bátyjához, Széll Kálmánhoz, a kormány megbízásából, rá venni őt arra, hogy lépjen közbe az ellenzéknél, hogy ez ne akadályozza meg az indennitás megadályozását, hogy a kormány ne legyen kénytelen ex-lex-ben feloszlatni a házat. Ugyan-e forrás szerint Széll Kálmán Bécsbe utazott a királyhoz kihallgatásra.

Azonban e hírekből csupán annyi igaz, hogy Széll Bécsbe utazott, de magánügyben. Vele a kormány megbízásából senki sem tárgyalt. Ő egyáltalában nem foglalkozik most már politikával.

Bende Imre v. b. t. t. eskütétele.

Bécs, decz. 19. Ő Felsége ma délelőtt eskette fel Bende nyitrai püspököt titkos tanácsosi minőségében. Goluchwski gróf külügyminiszter és Gudenus báró főkamarmester jártak el az ünnepes szertartáson.

Hevesmegye a kormány ellen.

Eger, decz. 19. (Saját tud. távirata.) Hevesmegye törvényhatósága mai közgyűlése impozáns szótöbbséggel fejezte ki bizalmatlanságát a kormány iránt Babocsay Sándor és tsai indítványára. A székház nagyterme zsufolásig megtelt. A karzatot elegáns hölgyközönség s polgárok százai töltötték meg.

Szederkényi Nándor képviselőt, mikor Károlyi Mihály gróffal belépett a terembe, tüntető óváczióval fogadták. Az indítványt felolvasása után Babocsay Sándor indokolta meg. Azután névszerinti szavazás volt az indítvány felett. A közgyűlés 169 szótöbbséggel bizalmatlanságát fejezte ki a kormány iránt s ezt felirat-

ban hozzák a képviselőház tudomására. A városban nagy a lelkesedés a megye hazafias magatartása miatt.

NYILTÉR.

A legujabb rendszerű.

vegyítisztítónkat és
vegyimosódánkat

van szerencsénk a n. é. közönség b. figyelmébe ajánlani.

Vegyítisztításra és vegyimosásra elvállalunk minden női férfi és gyermek felső ruhákat, selymeket, jelmezeket, szőnyegeket, kézimunkákat stb. a legolcsóbb árak mellett.

A ruhákat el és hazaszállítjuk. Helyi és vidéki Telephon szám 398.

Vidéki megbízásokat gyorsan és pontosan teljesítünk.

Tisztelettel

a n. városi Gőzmosóda
részvénytársaság
970 Gilyányi-utca.

Szilágyi Géza

órá- és ékszerész-üzlete

NAGYVÁRAD, Szt.-László-tér, (Fekete sas épület.)

Karácsonyi és újévi vásár!

Arany-, ezüst- és nickel-órák,
óralánczok, fémjelzett 14 karátos
arany- és ezüst-ékszerekből
izléses és csinos ujdonságok.

Ez alkalomra igen mérsékelt
versenyképes olcsó árak.

Csakis szolid és megbízható kiszolgálás.

Egy gyermek nickel-óra . . . 4 frttól.
Egy gyermek ezüst-óra . . . 5 frt 50 krtól.
Egy arany gyermek-gyűrű . . . 2 > 50 >
Egy pár arany fülbevaló . . . 3 frttól feljebb.

Grünwald Hermann

aranyműves és ékszerész
NAGYVÁRADON, (BAZÁR-ÉPÜLET.) FŐ-UTCZA.

Karácsonyi ajándékok

arany és ezüst
ékszerekben a legszolidabb árban.

Elvállalok továbbá mindennemű arany és ezüst ékszerek készítését, gyémánt- és briliánskövek foglalását a legszebb kivitelben.

Javítások a legszolidabban a legolcsóbb árszámitás mellett.

Értékes és maradandó!

Karácsonyi

ajándékok!

Mindennemű ékszert
raktárom tulhalmozottsága folytán a
legjutányosabban árusítok.

Kálmán Sándor

ékszerész, SZT.-LÁSZLÓ-TÉR.

Vidéki megrendeléseknek a leggyorsabban teszek eleget.

Értesítés.

Van szerencsém a n. é. közönségnek b. tudomására hozni, hogy a »ZALA FERENCZ és Tsa« cég uri divat üzletét átvettem és azt a mai naptól fogva mélyen leszállított árban kiárusítom.

Tisztelettel:

Szép Mihály. (Bazár-épület.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői.

Budapest, decz. 19.

Buza apr.-re	— — — —	10.22
Buza okt.	— — — —	8.86
Rozs apr.-re	— — — —	7.97
Tengeri májusra 1905.	— — — —	7.16
Zab apr.-ra	— — — —	7.67
Repeze aug.-ra	— — — —	11.20

A szerkesztőéért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

FELHIVÁS!

A Leszámitoló és Jelzalogban részvénytársaság f. évi november hó 26-án megtartott közgyűlésén elhatározta, hogy alaptőkéjét 300.000.—koronáról 600.000.—koronára felemeli, 1500.—darab egyenként 200.—korona névértékkel, de 220.—korona vételár értékkel kibocsátott részvény jegyzése után, amely részvények összértékéből 300.000.—korona az alaptőkét fogja növelni 30.000.—korona pedig a tartalékalaphoz csatolandó. Ehhez képest a részvénytársaság a részvények jegyzésére nyilvános felhívást intéz.

A részvényjegyzés zárhatárideje 1904. évi december 31. napja, azonban az eddigi részvény tulajdonosok meglévő részvényeik száma erejéig a jegyzésre elsőbbségi joggal bírnak, ha ezt a jogot 1904. decz. 20-ig bezárólag gyakorolják. Ennek folytán a részvénytársaság fentartja magának a jogot, hogy a nem kedvezményes részvényjegyzésekből azokat, amelyek tulajjegyésznek mutatkoznak stornirozza.

A részvények értékében a jegyzéskor 50.—korona fizetendő, hálalék pedig a következő napokon:

1905. január 31-én 50.—korona
 „ február 28-án 50.—korona
 „ március 31-én 70.—korona
 minden egyes részlet 1905. január 1-től folyó 6%—kamataival együtt, az utolsó részlettel egyidejűleg részvénykiállítási és illetékek fejében még 2 korona fizetendő.

A részvények jegyezhetőek egész nap az üzleti idő tartalma alatt a Leszámitoló és Jelzálogbank részvénytársaság pénztáránál, (Nagyvárad, olasz kis hídfő, Lévy palota,) ahol a befizetések is teljesítendőek.

A Leszámitoló és jelzálogbank részvénytársaság a részvényjegyzőkkel szemben a befizetésekért a keresk. törv. 152.§-a értelmében a felelősséget elvállalja.

Kelt Nagyvárad, 1904. november 27.

Leszámitoló és Jelzálogbank részvénytársaság.

A közelgő karácsonyi ünnepekre ajánlja:

MOLNÁR LAJOS

Nagyvárad, SCHLAUCH-TÉR 18. sz. lakos

s a j á t t e r m é s ü
 nagyvárad- és ménesgyoroki-borait palackosan és hordóban.

Hordóborok:

Nagyvárad-uj-bor, fehér HI-je 18 forint
 Ménesi vörös-bor, ó > 50 frttól feljebb
 Ménesi sanvignor fehér aaszúbor > 80 forint

Üvegezett borok:

Nagyvárad-uj fehér bor	1 lit. üveg	— 32 kr.
ó	1	— 40
1900-as úrmös ó	1	— 40
Ménesi Kadarka, vörös	0.7 lit. palack	— 90
Cabernet	0.7	1—
Sanvignor	0.7	1.10
ó	0.5	— 75

Tíz üvegen felüli rendelést házhoz szállítok.
 Telfonszám: 406.

Belépési felhívás

a „Polgári takaré- és segély-szövetkezet”

10-ik évtársulatába.

A „Polgári takaré- és segély-szövetkezet” 1905. január 1-én új évtársula

tot nyit, mely 156 héten át, vagyis 1907. év végéig tart. — Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenként 20 fillér (10 kr.) fizetendő. A három év eltelté után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik és mindenki megkapja a befizetett tőkét a felmerült haszonnal együtt.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani és önségélyt nyújtani, amennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt, mely a heti részletekben való befizetések dacára is a takarékpénztári kamatozásnál magasabb nyeresémosztalékot hoz és mert minden tag az általa befizetett összeg 1/5 részét 6% os kamatláb mellett minden előleges bejelentés nélkül kölcsönkép felveheti.

Vidéki tagok a heti fizetéseket postai cheque-lapok útján teljesíthetik.

A szövetkezetbe való belépés alkalmával üzletrészenként 10 fillér (5 kr) beiratási díj fizetendő és egy heti részlet lefizetése után már mindenki megkapja saját nevére irt könyvecskéjét.

Szövetkezetünk jelenlegi tisztelt tagjai, valamint mindazokat, kik az 1905. január 3-tól kezdődő 10-ik ciklusnak tagjai óhajtanak lenni-felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti üzlet helyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz. mielőbb jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1904. november hó.

A »Polgári takaré- és segély-szövetkezet« igazgatósága.

A 10 évtársulat befizetési napjai:
 kedd délután . 3—5-ig.
 szombat d. u. . 3—5-ig.

A szövetkezetnek ez időszert 2000 tagja van, mintegy 35000 üzletrészszel.

„Nagyvárad- Hitelbank”

részvénytársaság

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 évi időtartamra a legolcsóbb kamatláb és a legelőnyösebb feltételek mellett

törlesztéses jelzálogkölcsönöket

nyújt,

melyeket a legrövidebb idő alatt folyósít. Kölcsönkérő részről hiteles

telekkönyvi kivonat, kataszteri birtokiv és esetleg községi becsü-bizonyítvány mutatandó be. Drágább kamatozású kölcsönöket bélyeg és illeték-mentesen convertál.

Elfogad betétkönyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett 5%—os kamatot összeg után fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámított váltókat.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad.

739

Az igazgatóság.

Ha ajándékot akar

olcsón vásárolni,

keressük fel a mai olcsósá gáról elismert

Telcser Mátyás

divat áruházát Zöldfa u. hol

1 ruhára posztó most	1.08 frt.
1 ruhára szövet	1.12
1 ruhára angol kelme	1.92
Luisin selyem mtr	53
Sport kelme meleg	
Törülközők már	5 krajczártól kezdve

még számos ajándéknak megfelelő cikkek mesés olcsó árban.

Fajalma.

Gróf Teleky erdélyi uradal-mából.

Batul, ponyik, renet, boskoppi szép és erdélygyöngye nagy választékban, jutányos árban kapható

Klein Ödönnél

Kert-utca.

Kereskedők és vendéglősöknek árengedmény. Telefon: 582.

FŐ-ÜZLET: Zöldfa-utca, a Zöldfa-kávéházzal szemben.

Kendkívüli ajánlat! Soha többé nem létező bevásárlási alkalom kínálkozik cégünknel, **Az eddigi ár féléért** ajánlunk két sorozat legfinomabb valódi francia és angol gyapjukelme különlegességét.

I. Sorozat:

Tiszta gyapjukelme 120 centi-méter széles — 49 kr.
 ezelőtt 1 frt 20 kr.
 Nehéz tiszta gyapju angol divat-kelme — 78 >
 ezelőtt 1 > 65 >

II. Sorozat:

Angol kostüm kelme tiszta gyapju 140 % széles — 1 frt 75 kr.
 ezelőtt 2 > 95 >
 Angol kostüm kelme legújabb és legjobb tönkretehetetlen minőségű — 1 > 95 >
 ezelőtt 3 > 50 >

Minden ruhához minden hozzávaló 29 kr.

Arak és minőség verseny nélkül.

főüzlet:
 Zöldfa kávéházzal szemben

Szabó Testvérek

Nagyvárad, Zöldfa-utca.

fióküzlet:
 Zöldfa sörcsarnok mellett

FIÓK-ÜZLET: Zöldfa-utca, a Zöldfa-sörcsarnok mellett.

FINOM KISZOLGÁLÁS.

SZOLID ÁRAK.

Báli legyezők nagy választékban!

Nagy gyermek játék eladás a Korona- és Filler-bazárban!

Tisztelettel értesítjük a m. t. vevő közönséget, miszerint az idén **gyermek játékokat**, ajándék és disztárgyakat, ugyszintén **baba kocsit** és **automobilokat**, nemkülönbén téli alsó ruhákat, kesztyű és harisnyákat mélyen leszállított árban árusítunk.

Szövetkezeti tagok 5% engedményt kapnak minden bevásárolt összegből.

Teljes tisztelettel:

Friss és Társa

korona- és filler-bazára Nagyvárad,
Fő-u t c z a. Telefon. 130. sz

Hunya és sár cipők, esőernyők!

BERGER SÁNDOR

Parfumerie »SAVOLY« illatszertára
és piperecikkek raktára

Nagyvárad, Bémer-tér (Szinház-sarok.)

Megkezdődött a

KARÁCSONYI VÁSÁR

miért is kérem a nagyérdemű közönséget szükségletét már most fedezni, míg a teljes készlet tart.

Mindenkinek érdeke!

Karácsonyi és új évi

bevásárlásait a

WALLERSTEIN FÜLÖP FIAI-féle

(BÉMER-TÉR)

hatóságilag engedélyezett **végeladásban** beszerezni, hol mindennemű kézmű, divatáru, férfi és női fehéreneműek, női és gyermek kabátok gyári áron

alul az üzlet teljes felosztása miatt **végleg kiárusítatnak.**

Berendezés eladó.

Üzlethelyiség kiadó.